NOVICE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. **V Ljubljani v saboto 13. oktobra 1855.** **List 82.**

Nova postava zastran smerkovih in červivih kónj.

Leta **1851** je bila postava razglašena, kako naj se ravná z opravo in kožami smerkovih in červivih kónj (rotziger und wurmiger Pferde) in kako naj se čedijo štale, kjer so bili takošnji konji.

Ker pa je skušnja učila, da ta postava v nekterih zadevah ni bila zadostna za popolno pokončanje kužnega strupa, se ima po cesarskem ukazu od 14. julija tekočega leta v gori omenjeni postavi od leta **1851** sledeče premeniti in vprihodnje in povsod po tem ravnati, kakor ta nova postava veleva, namreč:

„Če so škafi ali kaka druga posoda, iz ktere so se kužni konji napajali, že malo prida in v slabem stanu, se imajo pokončati; kertače, štrigeljni, ujzde in štriki pa, ki so prišli s kužnim konjem v dotiko, se imajo vselej sožgati, naj so kakoršni koli, dobri ali slabi“.

„Če je štala tudi velika, v kteri je bil smerkov ali červiv konj, ni zadosti, da bi se le na desno in levo, kjer je kužen konj stal, vse dobro počedilo, ampak cela štala se mora počediti“.

„Če so pa štale takošne, na priliko, iz lés ali kakošne druge enake robe narejene, da se ne dajo do čistega očediti, se morajo do tal podreti, gnoj izkidati in kje deleč preč sožgati, parst izkopati in kam dobro zakopati, in namesto poderte štale naj si gospodar napravi novo“.

Kar kožo smerkovega ali červivega konja zadeva, je bilo po postavi 28. febr. leta **1851** pripušeno, da se do dobrega očiščene smejo porabiti. Ker pa je skušnja učila, da se to ni vselej zgodilo kakor bi bilo imelo biti in se je zavolj tega po tacih ne popolnoma opranih kožah kužna bolezen dalje zatrosila, tedaj ta nova postava ukazuje:

„da kože smerkovih in červivih kónj se imajo berž in popolnoma pokončati, to je, križem zverati in potem z merho vred zakopati“.

Po teh postavah se je natanko ravnati, in dotične c. k. gosposke imajo ojstro čuti nad tem, da se vse zvesto spolnuje, kakor je predpisano, da se obvarujejo drugi konji teh bolezin, za ktere ni nobenega zdravila in ktere se tako lahko nalezete.

Še nekaj od dragine žita

in njenih pravih vzrokov.

Po spisu dr. W. Löbe-a.

Čujmo! kaj ta veljavni mož pravi. Ako je pravo zadel, smemo pričakovati vprihodnje, da ne bomo tako drazega kruha jedli, kakor smo ga letos in lani. Dr. Löbe piše o tem takole:

Če so kmetijski pridelki prav dober kup, nima od tega ne pridelovavec ne vživavec kaj posebnega dobička; ravno taka pa je, če so kmetijski pridelki in zlasti žito zlo dragi. Še huja kakor cena je pa vendar dragina sploh za vse ljudstva, zakaj, če je žito zlo drago, je slaba večidel za vse kmetovavce zato, ker takrat ga imajo le malo prodati ali pa celó nič; še huja je pa takrat za tiste, ki morajo žito kupovati za živež.

Gotovo je tedaj, da prenizka kakor previsoka cena ni dobra za občinstvo, in da na vse straní je srednja cena naj bolja.

Vprašanje pa je sedaj: kaj je tega krivo, če je žito zlo drago?

Pervič je očitno, da vsaka stvar se takrat podràží, kadar je je malo; kakor pri vsakem blagu se tudi pri žitu cena ravná po obilnosti ali po pomanjkanji, in po tem, ali je dosti ali malo kupca. Če so žitne zaloge majhne, če je tedaj za pičli pridelk dosti kupca, gré cena čedalje višje, — če so pa zaloge obilne in žita dosti na ponudbo, pa gré cena čedalje nižje.

Sedaj pa je vprašanje: zakaj je žita premalo? Odgovor na to je prav lahák. Žita je malo, če se ga malo pridela. Al še nekaj druzega je, kar množí pomanjkanje in podražuje žitno ceno, in to je, če se — krompirja premalo pridela. Krompir je dan današnji posebno za nižje stanove tako potreben in skor še bolj potreben kakor žito za kruh, in odtod tudi pride, da poskoči žitna cena, čeravno se je žita dosti pridelalo, ako je pa bila slaba letina za krompir. Če krompirja ni, se vé da ga mora žito nadomestovati; po tem takem se žita več povžije in več pokupi, in to dela čedalje večjo dragino. Če pa je bila slaba letina za žito in krompir; potem pa znorí žitna cena celó tako, da gorjé bolj revnemu ljudstvu!

Krompir je tedaj pomočnik v nadlogah, on je pravi brambovec zoper dragino, po njem se ravná cena marsikakega živeža. Pač se nam naslednikom naših starih očetov zdaj hudo vtépa njih pervo neumno zaničevanje krompirja, s kterim so ga psovali „prešičjo jéd“ tako, da še dandanašnji bi se mi mogli sramovati njih neumnosti, ako bi jim v druzih rečéh enaki ne bili — in bi tudi mi ne bili takošni terdoglavci zoper marsikaj novega, kar se nam dandanašnji priporoča, kakoršni so oni bili, ko so, še ni tega 80 let, zaničevali takrat nov krompir.

Ker se je tedaj letos krompir povsod dobro obnesel, in ker od nikodar ni slišati, da bi mu bila bolezen zlo škodovala, smemo po tem takem pričakovati, da bomo vprihodnje bolji kup kruh jedli kakor pretekle leta in da se tiste pošasti nimamo bati, ktera rogovili nekterim malo brihtnim ljudém pod imenom „žitna odertija“ po glavi. Naj je le pridelk zadosten, nobeden nam ne bo dragine delal, — naj je le živine dosti, nobeden nam ne bo mesa drago prodajal!

Živinozdravilstvo.

Znano je, da večkrat krave požrejo kako šivanko, kak žebelj ali kakošno drugo ojstro stvar. Naj je to ali uno, pred ali poznej je vselej nevarno za živino. Skozi drugi želodec (avbico) se namreč šivanka ali druga ojstra stvar prebode v preponko in skozi preponko se celó vbode v serce. Dokler je po sivanki serce le vbodeno ali nabodeno, še ostane živina pri življenji, — kadar pa šivanka serce prebode, to je, da naredí luknjico v eno ali drugo serčno duplíno, takrat pa je mahoma po živini. Malin življenja se ustavi. Spoznati: kdaj ima živina kaj tacega nadležnega v želodcu, je zlo težko, ker znamenja te bolezni niso tako določene, da bi zdravnik večidel za gotovo mogel rêči: živina ima šivanko, žebelj ali kaj druzega ojstrega v sebi.

Belgijanski živinozdravnik Tivaert, ki je imel večkrat priložnost tako bolno živino viditi in je natanko zapazoval znamenja te bolezni, jih popisuje takole:

Brez znanega posebnega vzroka ne jé živina tako rada, kakor pred; tudi prežvekovanje se ustavlja včasih; potem pa spet začne raje jesti in tudi prežvekuje; tako se to večkrat preminja, da danes rada jé, juter pa spet ne; če se ji dá kaka sol ali kako drugo dristilo, da se živina sčisti, začne spet raje jesti, alkmalo spet noče; — v tem krava čedalje manj molze; — nektera večidel le leží in stoka, nektera pa večidel le stojí in tudi včasih postoka; iz očí ji tekó solzé; pritakne se merzlica z vročnico, ktera prejenjuje, pa se poredoma ponavlja. — V tacih okoljšinah, svetuje Tivaert, ni nič boljšega storiti, kakor kravo zaklati, da se še meso k pridu oberne; saj ni mogoče je ozdraviti.

Vrabec.

(Konec.)

Ako se vrabec kje ugnjezdi, ne bo ga ne sila ne lest prepodila odondod. Ne občuje se zastonj s človekom; naučil se je od njega zvijačnosti in navzel se derzovitih misel; zakaj tudi med pticami ima slab izgled več naslednikov, kakor dober. Kdor hoče vrabca vjeti, mora zgodaj vstati! Dečkov se varuje in ogiblje, kjer koli jih vidi; in komaj se kdo po kamnu ali grudi zgane, že je vrabec smuk čez verh.

Kar strašila zadeva, vrabec ni le zgolj dvomljivec, marveč je popolna nevéra; s prevzetno serboritostjo se vsede na nos ali raztegnjeno ramo strašila, ki je postavljeno za varstvo poljskega sadeža. V njegovi senci se nalašč naj raji gostí; ravno ondi naj bolj krade in pleni, in to tim varneje, čim bolj se druge ptice bojé tacih strašil. Je li srečno ušel zernom puške ali razpeti mreži, tedaj remtetuje in čimčaruje zasmehljivo, in cela neposajena tropa se nespretnemu lovcu posmehuje iz svojega zavetja.

In kako enomeren, neprijeten je glas vrabčji! V celi babilonski zmesi ptičjih glasov se malo zvukov nahaja, da bi bili tako nemili in neprijetni, kakor jih je v njegovem enomernem narečji. Cela potepušja podlost se pokazuje v njegovih zvukih. Vrabcu pa se dozdeva, da je to prekrasno petje, in on nikogar rajši ne posluša, ko samega sebe; neprestanoma goni in opetuje svoj „čim, čim! rara! štilip! štilip!“ in ravno tedaj naj glasneje, kader se sladki pev slavčika naj mileje razlega. To je pač znamenje plebejske misli!

Kdo se bo še čudil: da v njegovi hiši ni mira ne ljubezni? V njegovem domačem življenji — ako se more še od domačega življenja govoriti, ker se vedno potépa — vlada zavist, prevara in zlobija; druží se le za to, da lože zvijače uganja, v žlahti pa in domačem življenji druzega ne počenja ko ravs in kavs. Le malokdaj se ugnjezdi vrabec z vljudnejo mislijo na omreženem oknicu ubozega vjetnika ter mu ščebeče o nadi in utehi, ali vgostivši se pod streho zapuščene cerkvice zahvaluje Stvarnika, da celó vrabca raz streho pasti ne dá brez svoje svete volje.

Tri četertine leta živí vrabec v obilji. Po vertih, po travnicih in sadunosnikih se klati in pleni; jasne dní poletja in jeseni preživuje zgolj na polji, in obletuje v veselih tropah snope in stavke.

Je pa poslednji snop odpeljan in se je po polji in po vertih pustota razgernila in le tropiči vran, kavk in senic tjekaj še zahajajo, tedaj se umakne on v svoje zimsko domovališče, na ulice in vaške ledine, na dvore in staje, in tedaj počenja svoj žalostni post. Serboriti ustež umolkne, mraz in glad, ta naj hujša gosta, pritiskata na-nj ter mu vso razujzdanost iz glave izbijeta. Tedaj sedí skerčen v krogu svojih lačnih bratov; vès razmeršen, z glavo med pleči, in le njegov umazani kljun in černo oko mu virita iz kožuha. Sicer, kader hudo mêsti začne, si poišče kako zavetje za dimnikom, in kader strehe mraza pokajo, poseda po strehah proti soncu, ali klaverno kljuje na zamerznjeno okno za miloščino.

Kakor hitro pa se spomladno sončice zasmeja in sneg po strehah kopneti začenja, hej! kako se berž probudí sopet v njem lahkoumna misel; zasmehovavni krik in bujno poletávanje se spet začenja, — vrabec je iznova stari potepin.

Postni čas je minul in veselo brezskerbno življenje sopet nastaja; spomlad povsod spet razklada svoje čuda in huda zima je prestana, — povsod mu je dobri Oče iznova mizo pogernil!

In tako tudi mi spomladi glas tega dangubeža v zboru spomladne ptičje muzike pozdravljamo; saj je vendar to tudi glas, ki končno slavi svojega Stvarnika, in toraj mu tudi mi ne zamerujmo njegovega lazaronstva, ker tudi med ptiči mora imeti, kakor med nami, gospôde in proletarcev.

In on je, če to v obče vzamemo, tudi k temu ustvarjen; in verh tega je on edina ptica, ki nas v mestih spominja na vesele družbe selskih ptičev, in nam tudi še nektere dobre službe skazuje v tem, da nam pokončuje červe in mergolince, ki nam objedajo sadno drevje. Za to dobro, ki ga nam skazuje, mu moramo hvalo vediti in mu privošiti tiste zernja, ki nam jih čez leto pozoblje, da nas saj v svojem „čim, čim, rara“ očitoval ne bo, da je človek še huji lakomnež kakor on!

Starozgodovinski pomenki.

O imenih „Svaduccius“ in „Svaduccia“.

Razložil Davorin Terstenjak.

Na rimskih spomenkih, kteri se nahajajo na Štajarskem in Koroškem, se večkrat berejo imena „Antestius“, „Antestia“, „Antistia“, „Antestatus“. Na drugih pa so imena „Svaducius“, „Svaduccius“, „Svaduccia“ [1]).

Že na drugem mestu sem rekel, da so imena „Antestius“, Antestia“, „Antistia“, „Antestatus“ prestavki slovenskih imen „Svaducius“, „Svaduccius“, „Svaduccia“, to je, Svaduč, Sveduč, Svaduča, Sveduča, Svadok, Svedok, Svadoča od glagola svedočiti (pričati). Ali ima to ime mitologiško podval, mi ni znano; v indiški mitologíi se sicer nahaja priime Brama-ta Karmasakši, operum testis, vendar nočem terditi, da ime Svaduccius je po tem priimenu nastalo. Najprej moram opomniti, da naj se nikdo ne spodtikuje nad obliko „Svaduccia“, „Svaduccius“ namesto „Svedoccia“, „Svedoccius“. Ko so se te imena pisale, ni bilo „slovniške sodnije“, tudi ne kritičnih gramatikarjev, temoč pisalo se je, kakor se je govorilo. Da se pa še glasnik *e* kot *a*, in *o* kot *u* dan današnji iz-

[1]) Ankershofen „Handbuch der Gesch. des Herzogthums Kärnthen“ V. Heft, str. 622 in 627.

govarja, je znana reč, govorí se „aden Bug v treh paršonah“, — „lepu je tu žitu“, in „lahku je tu delu“. Celo pisano se najde pri Baucerji in drugih starokranjskih bukvah. Tako — mislim — je oblika „Sv*ad*uccius“ namesto „Sv*edo*ccius“ izpričana.

Sedaj nam še ostane pretres poména tega imena, in pa dokaz, da je ta beseda edino le slovenska, akoravno ima vsim indoeuropejskim jezikom občno koreniko „vid“, kar v sanskritu pomeni: scire, persiški vedmi causativ, vedayami, nuntio, pa pomeni tudi vid, videre.

Da so pomena viditi in vediti stari jezici enačili (identificirali), bodemo iz sledečih prikladov se prepričali.

I. Preglejmo naj prej germansko steblo:

a) gotiški vitan [1]), anom. prs. vait, prt. vissa, vediti, wissen, eidenai, gignoskein, unvitands, neveden, unwissend, agnoon.
b) vitan, auf etwas sehen, beobachten, wahren, oran, terein, füllattein;
c) in — veitan namesto vait, vitun, vitans, ansehen, verehren, fraveitan, rächen, fraveitands, Rächer, idveitjan, schmähen.
d) veitvods, Zeuge, galiugaveitvods, falscher Zeuge, veitvodjan, zeugen, mithveitvodjan, mitzeugen, veitvoditha, Zeugniss [2]).
e) vitoth, Geboth, Gesetz [3]).

Pervotni pomen te korenike je viditi, pravi ostroumni Diefenbach [4]), in pomen vediti je: „das Gesehen — Erfahren haben“. V prenešenem pomenu se najde ta korenika v nemškem jeziku in sicer:

a) althochdeutsch: wizan, wissen, wizon, weissagen,
b) wizan, imputare, tadeln, vorwerfen, primeri: gotiško frai — veitan, id — veitjan.
c) ahd. gawizida, (ga — wizida), angelsächs. ge — vit testimonium, primeri: got. veithvoditha, Zeugniss.
d) ahd. wizod, lex, primeri: gotiško vithot, Geboth.

II. Keltiške stebla so sledeče, in sicer spet v prenešenem pomenu.

a) cimriški gwys, gwydd-ys, gwyddiad, cognition, science, gwyddawl, sciential, rudimental.
b) cimriški gwybod, gwybyddu, to bo conscions, gwybiddiad, Augenzeuge, iriški, po Pictetu: fiadha, témoignage, testimonium.
c) fiosiach, Weissager, Zauberer, gwiddan, Hexe.

III. Latinske stebla so pa te le:

a) videre, v latinščini srednjega veka: videns, visor, Augenzeuge.
b) invidere, invisus, primeri: got. fra — veitan in nemško wizan.

IV. V geršKem jeziku najdemo:

Idon, eidon, eidomai, idea, oida itd. v pomenu: viditi in vediti.

V. V litvanščini so se ohranile sledeče besede:

a) litvanski wéizdmi, weizditi, sehen, gewahren, suchen, wĕstĕ, Wissenschaft.
b) pawydsti, letiški: pavidĕt, invidere, nevidónas Missgönner, Feind, primeri latinsko: videre in invidere, invisus [5]).

VI. V slovanščini so sledeče debla:

a) cerkvenoslov. vidjeti, češki vidati, sehen, wid, Gesicht, vida, Idee, vidno, Licht, wjeda, Wissenschaft, vjedjeti, cerkvenosl. gignoskein [1]), primeri gotiške besede pod a) in b),
b) vjedyma, vjedan, pri ogerskih Slovencih vidovina, Zauberer, Weissager, primeri nemško wizon in keltiško gwyddan.
c) ruski vidok, cerkvenosl. vjedok, svidjetelj, svedjetelj, ilirski in slovenski svedok, poljski swiadek, češki svjedek, Zeuge, ruski svidjenie, Zeugniss, poljs. swiadczić, oswiadzać, zeugen, bezeugen, slov. svedočiti, svedočba, svedočanstvo. (Dalje sledí.)

[1]) Dr. Diefenbach „Vergleichendes Wörterbuch der goth. Sprache“ I. 260, Nr. 70.
[2]) Grimm Nr. 84, 2. 242, 578 „Deutsche Rechtalth.“ 857.
[3]) Graff „Althochd. Sprachsch.“ 1, 1112.
[4]) Diefenbach l. c. 217.
[5]) Glej Diefenbach „Lexicon comparativum linguar. indogermanicarum“ I. 217—226.

[1]) Glej dr. Miklosić „Radices linguae paleoslov.“ str. 9.

Ozir po svetu.

Rajni ruski car Nikolaj I. in carska rodbina.

Imeniten Anglež, ki je ob času rajnega ruskega cara Nikolaja I. carski dvor v Petrogradu obiskal, pripoveduje od carske rodbine tistega časa sledečo mikavno prigodbo, ki dokazuje, kako ljubeznjivo in po domače se je vêdla carska rodovina med seboj domá.

„Ob petih se vsedemo v vozove — pravi — in se peljemo na kraj, kjer je 25.000 vojakov s 60 topovi v versti stalo. Iz voza stopivši že nahajamo za nas pripravljene konjiče; pa komaj se na sedlo veržem, pride general Benkendorf in nas pozdravlja z naznanilom, da nas hoče caru pokazati. Nisem še izustil vprašanja: ali bi se ne spodobilo raz konja stopiti, že pride postaven in velik mož — car k nam. Zlo prijazno nas marsikaj pobara, in pozdravljaje gré dalje svojo pot, spremljan od princa Miroslava nizozemskega, vojvoda nasavskega, svojega starejega sina Aleksandra, zalega mladenča 17 let starega, in s krasnim štabom v bliščečih uniformah. Ko je car k nam prišel, so ga domači prav po domače pozdravljali, in zato mi koj ni bilo mar, da bi bil on — car! Pred polki jahaje je glasno marsikaj popraševal, in vselej so mu cele trume odgovarjale, česar smo se ptuji z začudenjem zavzeli. Navadno je bilo vprašanje: „Otroci, kak se imate?“ In odgovarjali so mu: „Jako dobro!“ Na to jim zavrača car: „Tak mi dopade!“ In vojaki iznova zahrumé: „To je naše veselje!“

Preden pa se je car domú vernil, je poklical generala Benkendorf-a in mu naročil, mene in lorda W. drugi dan v Petrodvor povabiti.

Prideva in našla sva krasno družbo gospodov in gospá. Knez Polkovski naji je sprejel in k carinji peljal, ki je tako prijazna in priljudna gospá, da se pričo nje človek prav nič tesnobnega ne čuti. Pomenkovala se je z lordom W. — Carevič tudi iz bližnje sobe v našo stopi in se z menoj pogovarjati jame, dokler nas carinja ne posloví. Ravno se pa tudi velike vrata odpró in car se prikaže, podá svojo roko princesnji Miroslavovi nizozemski, sestri carinje, in odide v veliko dvorano, kjer je kakor podkev zakrivljena miza stala. Njima sledijo princ Miroslav s carinjo, carevič s svojo sestro, veliko knežinjo Marijo, šestnajstletno devojko v polnem lepotičji mladosti; sledijo: vojvoda nasavski, vojvoda oldenburški in drugi. Med kosilom so se vsi z nama ptujima posebno ljubeznivo vêdli in jez sem bil tako srečen koj zraven carske rodbine sedeti. Po jedi je šel vsak na svoj dom, nama so pa rekli, sopet na večer k carinji priti.

Že je bilo malo kasno, ko zvečer v palačo doideva. Sobe so bile polne povabljenih, vse se je blisketalo in vidila sva dokaj prav mičnih obrazov. Dve dvorani prekorakam in ravno v tretjo pogledam, kar me car k sebi potegne in med-se in princa nizozemskega postavi h traku, kterega je množica gospodov in gospá v okrogu postavljena deržala. Car sam mi nevednemu berž igro razloži in pové, kako in kaj, in že pri ti priči se dotakne velika knežinja Marija moje roke, se mi smehljaje priklone, na moj prostor vsede, in ko bi trenil, so me imeli v sredi okroga. Car in

vsa družba se veselo smeja, vidivši me tako hitro vjetega. Jez, ne dosti znan z navadami tukajšne carske hiše, si ne upam do mogočnega hišnega očeta in stopim za neko gospo, ktera je ravno z zraven stoječim gospodom kramljala in se njene reke dotaknem. Vès osupnjen in preplašen spoznam zdaj še le, da je carinja bila, — pa prijaznost, s ktero moje mesto v okrogu prevzame, me popolnoma potolaži. Poznej me zopet carevič z mirnega prostora vzdigne in zdaj se nalašč prav deleč zagledam in nekako terdo svojo roko na roko samovladarja vsih Rusov položim, kar se carski zatilnik tako mično in čedno pripogne, kakor nikdar in nikjer, in zmuznil se je pod trakom na sredo okroga. Tako je šlo dalje in veselili smo se skoz in skoz, brez ozira na stan ali imenitnost.

Pa carevič v kozaški obleki si zdaj drugo zmisli. Vstopi se tudi v sredo okroga, dá vsakemu okolj stoječih svoj priimek in prične srebern okrožnik na tleh sukati, kakor vertavko. Čigar priimek je imenoval, tisti je mogel berž pristopiti in pobrati verteči okrožnik.

Car pervi na versti spelje svojo nalogo prav ročno in podá okrožnik careviču. Mene je med tem carinja ob kratkem z igro soznanila. Kmalo zaslišim svoj priimek imenovati, hočem okrožnik prav urno vjeti, pa ne vajen tako gladkih tal spodderknem, okrožnik mi pade z rok in letí takalaje na nježne nožice zale mlade kneginje Dolgoruckove. Mogel sem zdaj v okrogu ostati. Priimki udov carske rodbine so mi bili znani, in ker nas ne poiše vsak dan ta visoka čast, da bi s tako imenitnimi osebami v okrogu z okrožniki igrali, se nisem mogel zderžati, da bi zdaj cara, zdaj carinje, zdaj velike kneginje Marije ne bil poklical po priimkih. Po končani igri se je ples pričel, car pa se je podal z mano v pogovor. Čez malo časa se približa velika kneginja Lizabeta, prav ljubeznivo dekle, kakih 14 let staro. Car je ne zapazi, toraj ona svojo roko na-nj položí — zdaj jo oče objame, k sercu pritisne in poljubi. Prišla nama je namreč lahko noč vošit, in ko odide, ji car še z očmi sleduje. Jez pa mu par prijetnih besedic zavoljo njegovih otrok rečem, na kar mi, poln očetovske radosti, zaverne: „Da! hvala Bogu, imam res dobre, prav dobre otroke“.

Nikdar ne bom pozabil veselega dné“.

Po Jurende's „Vaterl. Pilg.“ L. K.

Novičar iz raznih krajev.

Dunajski časnik je razglasil deržavne dohodke pervega poletja letošnjega upravnega leta; neposredniji davki so v vsem skupaj donesli 40 mil. 692.402 fl. (lansko pervo poletje so znesli čez 42 mil.), gruntni davek je nesel v letošnjem poletji 28 milijonov 479.418 fl. (1 mil. 411.285 fl. manj kakor lani), hišni davek 5 mil. 108.943 fl. (224.598 fl. več kakor lani), pridobninski davek 4 mil. 184.953 fl., dohodninski davek 2 mil. 818.102 fl., drugi neposredniji davki 100.916 fl., — izmed posrednjih davkov, kterih skupnina je znesla 66 mil. 59.603 fl., je nesel vžitni davek 15 milijonov 555.991, col 9 mil. 68.840 fl., sol 12 mil. 434.007 fl., tabak 9 mil. 213.630 fl., štempelj, takse in davšine od pravdnih opravil 13 mil. 399.561 fl., loterija 3 mil. 853.931 fl. (480.425 fl. več kakor lani, kar je znamnje, da čedalje bolj ljudje skušajo srečo v loterii), pošta 1 mil. 8361 fl., cestnína 1 mil. 337.269 fl., punciranje 41.742 fl. itd.; — dohodki od deržavnih posestev, rudarstva in dnarstva so vergli 6 mil. 520.544 fl., presežki razdolživnega zaklada 5 mil. 9066 fl. in nekteri drugi dohodki 5 milijonov 521.200 fl. V vsem skupaj so tedaj znesli dohodki to polovico leta 123 mil. 802.815 fl., tedaj za 5 milijonov 255.575 fl. več kaker lani ta čas; k ti pomnožitvi so pomagali hišni davki, sol, tobak, štempelj in takse, loterija in pošta, prodaj nekterih deržavnih posestev, železnica, rudarstvo itd. — Minister baron Bruk se je 9. t. m. podal k cesarju v Išel, da bi prejel najvišje poterjenje tistih predlogov, kteri zadevajo tiste naredbe, s kterimi se ima dnarstveni stan našega cesarstva zboljšati. — Velik del tistih deržavnih posestev, ktere bo vlada naša dunajski banki za poplačanje dolgov odstopila in od kterih smo v poslednjem listu govorili, leží na Ogerskem; vrednost njih se ceni na 56 milijonov gold.; pravijo pa, če se te cesarske grajšine bojo počasi prodajale in bolj na drobno na manjše kmetije razkosile, se bojo še dvakrat ali celó trikrat višje prodale. — Ogersko ima po naj novejši cenitvi 11 mil. 443.000 oralov samega žitnega polja, na kterem se okoli 80 mil. 100.000 vagánov mnogoverstnega žita prideluje; pridelk enega orala (joha) je tedaj načez po 7 vagánov. Proti benečanskem polju je to malo, ker ondi se na oralu pridela od 15 do 20 vagánov. Ogeršice, ktere so na Ogerskem pred 15 leti še celó malo sejali, sejejo poslednjih 10 let tako obilno, da je sedaj že čez 100.000 oralov več ž njo obsejanih in kupčija ž njo je sedaj prav velika. — Okoli Požuna (Pressburga) na Ogerskem so začeli 8. t. m. tergati; pravijo, da bo vino dobro in da bo po 7 fl. vedro. — Od vojske je to novo, da so Francozi in Angleži poslali 9 linijnih ladij z obilno armado, 28 parobrodov, 9 topniških šalúp in 3 plavajoče baterije pred mesto Odeso, kterega bombardovanje se je imelo 9. dan t. m. začeti; naj novejše novice pa, ki so naravnost iz Odese prišle, pravijo, da 9. dan t. m. ob devetih zvečer je še vse tiho bilo. Kaj bo, se bo tedaj kmalo slíšalo. — Goršakov je sedaj obširniše popisal vojsko v Sevastopolji; strašno mesarenje je bilo, preden je prederl sovražnik terdnjave in večkrat nazaj zapojen, se jih je nazadnje vendarle polastil! Goršakov našteva zgubo rusovske armade (brez topničarjev) v ti bitvi takole: mertvih je zraven 4 štabnih in 55 višjih oficirjev 2625 vojakov, — ranjenih v vsem skupaj zraven 35 štabnih in 244 višjih oficirjev 7565 vojakov, — pogreša se 24 višjih oficirjev in 1739 vojakov. — Iz Berolina se piše, da v pomoč krepke vojske misli rusovska vlada svoje lastnine, ki jih ima v severni Ameriki, za 40 mil. sr. rubljev severno-amerikanski vladi prodati. — Omer-paša je zlo nevoljen, da mu ne dajo njegove stare armade v Azijo. — Dosihmal vsemogočni angležki poslanec v Carigradu lord Redcliffe ima Carigrad zapustiti, ker nek prevelike homatije dela nasproti francozkemu poslancu; dosihmal je sultan večidel plesal kakor je Anglež godel; sedaj bi Francozi radi, da bi tudi oni godli in da bi sultan plesal tudi po njih viži. — Gerški kralj se je znebil nadležnih ministrov in si je izvolil čisto novo ministerstvo. — Sardinski kralj je spet zdrav.

Opravljivcu.

(Repat sonêt.)

„Mu, mu“ bučí govedo tam na paši,
„Hi, hi“ razgeče nori konj na cesti,
„Gri, gri“ cverčijo murni v temnim mesti,
„Kru, kru“ pa kruli prasec v luži naši;

„Baú“ tak laja pès, kdar tata straši,
„Pipi“ pa čivka pišče, kdar ni jesti,
„Ku, ku“ zakuka kukovca na bresti,
S „kikirikí“ petelin noč odplaši;

„Mjav, mjav“ ponoči maček z mačko mjavka,
„Kò, kò“ tak koklja piščeta zvabljuje,
„Bê, bê“ neumnih ovc blekéče čeda;

„Kvar, kvar, vpije vrana černoglavka,
„Krò, krò“ se merhojédi vran sklicuje,
„Ihá“ je oslov trapastih beseda:

Pošast ti gerdogléda,
Ki jezik tvoj ljudém poštenje reže!
Povej, kter glas zmed teh se ti prileže?

Rodoljub Ledinski.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.